

ZDRUŽENIE SLOVENSKÝCH SPOTREBITEĽOV ASSOCIATION OF SLOVAK CONSUMERS

Palisády 22, 811 06 Bratislava, ☎/fax+ odkazovač : 02 / 544 11 148, zss@zss.sk www.zss.sk

Vyhodnotenie projektu a čerpania finančných prostriedkov poskytnutých MH SR na 1-8/2009

Názov projektu:

**„Sledovanie kontinuálneho vývoja spotrebiteľských cien na Slovensku pri
a po prechode na euro“**

EURO – PRIESKUM 2009

Mená oprávnených osôb (podpisové právo):	Július Koval, Josef Lounek, Miroslav Tulák
---	--

V januári 2009 zahájilo Združenie slovenských spotrebiteľov v spolupráci so siedmimi občianskymi spotrebiteľskými organizáciami: s Regionálnym združením spotrebiteľov Regionspot N. Zámky, ZSS-Klubom združenia spotrebiteľov regiónu Zvolen, ZSS-Ochrana spotrebiteľa Oravy, ZSS-Združením spotrebiteľov Považia a západného Slovenska, ZSS – SOZOS – Košice, Asociáciou spotrebiteľov Slovenska a Slovenským združením ochrany práv pacientov a spotrebiteľov, ďalej so Združením Informačných a poradenských centier mladých v SR a Jednotou dôchodcov na Slovensku druhú časť projektu „Sledovanie kontinuálneho vývoja spotrebiteľských cien na Slovensku pri a po prechode na euro“ - **EURO – PRIESKUM**, ktorá nadväzovala v redukovanej podobe na projekt z roku 2008.

Od januára do konca augusta 2009 sa spolu realizovalo 13 plánovaných monitoringov. Každý z monitoringov sa uskutočnil v 30 až 36 okresoch a 49 až 68 monitorovacích miestach, pričom bol uskutočnený záznam cien v predajniach potravinárskeho tovaru, v predajniach spotrebného tovaru a v prevádzkach stravovacích a bytovacích služieb. Konkrétne zastúpenie jednotlivých typov zariadení uvádza nasledovná tabuľka:

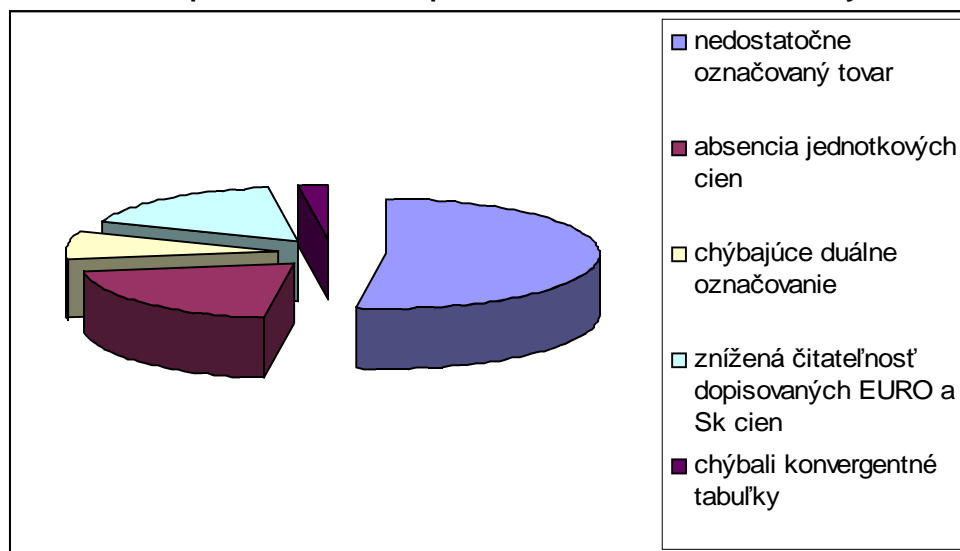
Prehľad monitorovaných predajní a prevádzok

Monitoring	Tovarové skupiny, služby			SPOLU
	Potraviny	obuv/textil	ubyt/strav	
200901/1	324	106	119	549
200901/2	318	108	116	542
200902/1	320	105	118	543
200902/2	325	107	120	552
200903/1	275	101	107	483
200904/1	281	102	105	488
200904/2	280	100	111	491
200905/1	287	103	102	492
200905/2	283	70	115	468
200906/1	262	91	101	454
200906/2	245	67	98	410
200907/1	260	69	103	432
200908/1	257	66	102	425

Podiel predajní potravín na celkovom počte monitorovaných prevádzok tvoril min. 57 % skúmaného súboru. Od marca došlo k postupnému znižovaniu počtu monitorovaných obchodov a prevádzkarní služieb, aby boli zachované ciele prieskumu pri redukovaných nákladoch.

Pri zázname cien v priebehu vyhodnocovaného monitoringu zistili anketári celkom 3869 nedostatkov predovšetkým v nedostatočne označovanom tovare (2019) , absencii jednotkových cien (811), zníženej čitateľnosti dopisovaných EURO a Sk cien (633), chýbajúce duálne označovanie (316) a v niekoľkých malých

prevádzkach na vidieku chýbali konvergentné tabuľky cenových hodnôt (90). Toto zastúpenie znázorňuje Graf 1. Z tohto počtu bolo ešte za prítomnosti anketárov odstránených 1775 nedostatkov (46 %).

Zistené nedostatky podľa druhu – Graf 1

Ceny spotrebného tovaru – vo všetkých sledovaných položkách sú dlhodobo stabilizované a takmer konštantné, nevýhodou je ich veľké cenové rozpätie.

Duálne zobrazovanie, ktoré sme pri monitoringu zaznamenávali, bolo na prelome roka takmer 100 %, v súčasnosti sa jeho absencia zvyšuje – chýba kontrolná cena v Sk (predovšetkým v niektorých menších mestách a obciach okresov stredného a východného Slovenska). Anketári sa bežne stretávajú s dotazmi od personálu predajní a prevádzok, prečo hľadajú ešte duálne zobrazovanie – ktoré považujú za zbytočné (príčom sa podivujú, že je povinné do 31.12.2009).

V reštauračných službách zaznamenávajú anketári naďalej rast cien – predovšetkým u menu, ktoré ale vo všeobecnosti nedosahuje výraznejšie odchýlky od štatistik dekádneho zisťovania ŠÚ SR. Zistené cenové odchýlky od republikového priemeru naznačujú neodôvodnené zvyšovanie, aj keď nie je dostatočne preukázateľné, že súvisí iba s prechodom na EURO. Preto okrem priameho oslovovania nekorektných podnikateľov - aktivisti našich regionálnych centier informujú o cenovom vývoji a upozorňujú spotrebiteľov na prevádzky a druhy služieb, ktoré sú cenovo nadpriemerne nákladné - v miestnych prostriedkoch masovej komunikácie (rozhlasových a televíznych reláciách, miestnej tlači ap.).

Na základe doteraz zistených údajov o cenách a ich vývoji a porovnaním s kritériami na zaradenie kandidátov na spotrebiteľský pranie - tzv. čiernu listinu – nedošlo v priebehu niekoľkých mesiacoch k zaradeniu ďalších podnikateľských subjektov, čo znamená, na verejnom zozname od konca februára 2009 nebol zoznam podnikateľských subjektov rozšírený. Ohlas na spotrebiteľský pranie, mediálne dlho pertraktovaný vyvolával rozdielne stanoviská a prístupy, ale súhrnne bol pozitívne prijímaný a u prevažnej časti občianskej verejnosti oživil presvedčenie, že ochrana spotrebiteľov nie je iba vhodnou politickou témou čo viedlo k tomu, že počet podnetov spotrebiteľov na preverenie vývoja cien u rozsiahleho vejára služieb je stále pomerne vysoký. Toto zistenie musíme bezo zmeny konštatovať aj keď dve málopočetné spotrebiteľské organizácie, ktoré neparticipujú na EURO-prieskume sa verejne dištancovali od nami používanej kritickej informačnej formy pre spotrebiteľskú verejnosť. Za osobitnú pozornosť stojí skutočnosť, že za celé obdobie monitorovania cien a ich vyhodnocovania a medializácie nedošlo doteraz ani k jednej žalobe od podnikateľského subjektu!!

Pre ďalšie obdobie opakovane rozhodla Rada ZSS na základe návrhu Koordinačnej pracovnej skupiny projektu o odčlenení Spotrebiteľského prania, ktorý bude naďalej prezentovať zistené a vyhodnotené kritické informácie iba na webovej stránke ZSS. Čierna listina podnikateľských subjektov, u ktorých bude dostatočne presvedčivo zistené neodôvodnené zvyšovanie, súvisiace s prechodom na EURO bude uvádzaná iba na www.pravaspotrebiteľa.sk.

Ďalšie prípady neodôvodnene zvýšených cien sa prešetrujú, komunikuje sa s jednotlivými podnikateľmi, aby ich prípadné zaradenie na tzv. čiernu listinu bolo korektné a odôvodnené. Súbežne poskytujeme tieto informácie Zväzu obchodu a CR, Republikovej únii zamestnávateľov, Potravinárskej komore Slovenska a Jednote COOP, aby sme predišli ďalším rozporným hodnoteniam ich členov.

Dovoľujeme si poukázať na obdržané písomné ocenenie predstaviteľov EK v ktorom vyzdvihujú náš výskumný projekt, spôsob prenosu spotrebiteľských informácií v súvislosti s prechodom na Euro a použitú metodiku monitoringu vrátane moderného spôsobu spracovania a vyhodnocovania, na ktoré nadviazali

d'alsie kontakty vrátane predstaviteľov EUROSTATU, ktorí si vyžiadali súhlas na využitie niektorých nami overených postupov a ich zaradenie do nimi používaných štatistických metód.

Kvalitatívne sondy

Od septembra 2008 je v rámci projektu EURO-prieskum uskutočňovaná v mesačných intervaloch kvalitatívna sonda k cenám vybraných mliečnych a mäsových výrobkov, dostupných v maloobchodnej sieti. Tieto výrobky (spolu 32 položiek, od januára 2009 – 27 položiek) nie sú zahrnuté v pravidelnom monitoringu cien a ani skúmaná sieť maloobchodných potravinových predajní nie je totožná s monitorovanou sieťou. Anketári v 54 - 60 sondovaných lokalitách vo všetkých krajoch SR zaznamenávajú ceny – vo viacej ako 250 predajných jednotkách. Pretože sondy sa uskutočňujú vždy v prvej dekáde mesiaca, došlo pre nevyjasnenosť rozsahu dotácie z prostriedkov MH SR k výpadku marcovej sondy. Pri kvalitatívnych sondách sa uplatňujú aj tzv. lietajúci anketári, ktorí robia záznamy v satelitných obciach v zázemí väčších miest.

Doteraz sa v roku 2009 uskutočnilo 7 sond k cenám vybraných mliečnych a mäsových výrobkov, dostupných v maloobchodnej sieti a k dvom združeným sondám cien ďalších služieb obyvateľstvu. Výstupy z týchto sond boli prezentované priebežne v mesačných správach.

Chceli by sme ale uviesť niekoľko závažnejších poznámok z analýzy časových radov kvalitatívnych sond, ktoré boli realizované opakovane u podstatnej časti poskytovaných služieb obyvateľstvu v období október 2008 až august 2009:

1. Údržba, oprava a požičiavanie odevov a obuvi

- V priemere sa súhrnne zvýšili ceny v tejto skupine služieb o 25 % (opravy o cca 17 – 30 %, požičovne o 20 – 30 %)

2. Služby používané pri pravidelnej údržbe a opravách bytov

- V celej škále sledovaných položiek sa ceny služieb zvýšili minimálne o 20 % a ceny užitých materiálov o 25 – 35 %
- Odvoz, likvidácia odpadu a sanitárne služby - ceny vzrástli o 18 %

3. ELEKTRINA, PLYN A INÉ PALIVÁ

- Elektrina – podľa spotreby bytovej domácnosti a tarífov nárast o 12 – 45 %, výnimočne až o 180 %
- - u osvetlení spoločných priestorov od 30 – 80 %
- Plyn – nárast v priemere o 12 – 20 %
- TUV – o viac ako 20 %
- Vodné a stočné – podľa lokality o 15 – 40 %

4. Údržba a opravy prostriedkov osobnej dopravy

- Nárast o 25 %

5. Dopravné služby

- Mestská hromadná doprava – podľa lokality o 15 – 40 %, ďalšie výdavky sú spôsobené obmedzením doteraz poskytovaných zľav
- Osobná doprava autobusom – prímestská (zabezpečovaná vyššími územnými celkami) – v priemere zvýšenie o 11 – 25 %
  - diaľková – podľa dopravnej spoločnosti nárast o 10 – 20 %
- Železničná osobná doprava – o 15 – 20 %, ďalšie výdavky sú spôsobené obmedzením doteraz poskytovaných zľav

6. Kadernícke služby a služby v zariadeniach osobnej starostlivosti

- Pánske strihanie vlasov – nárast o 30 – 80 %
- Trvalá ondulácia(+umýv.)+ondul. hor. vzduchom – nárast o 30 – 50 %
- Hĺbkové čistenie pleti + naparenie + maska – nárast o 30 %
- Vstupné do posilňovní s využitím technického vybavenia – priemerný nárast o 30 %.

Podrobnejšie výstupy z monitoringov nájdete na www.pravaspotrebiteľa.sk a www.zss.sk.

Správu spracoval: Josef Lounek, I. podpredseda Rady ZSS a koordinátor projektu EURO-prieskum

V Bratislave 3.9.2009